

QUO VADIS – HVAG

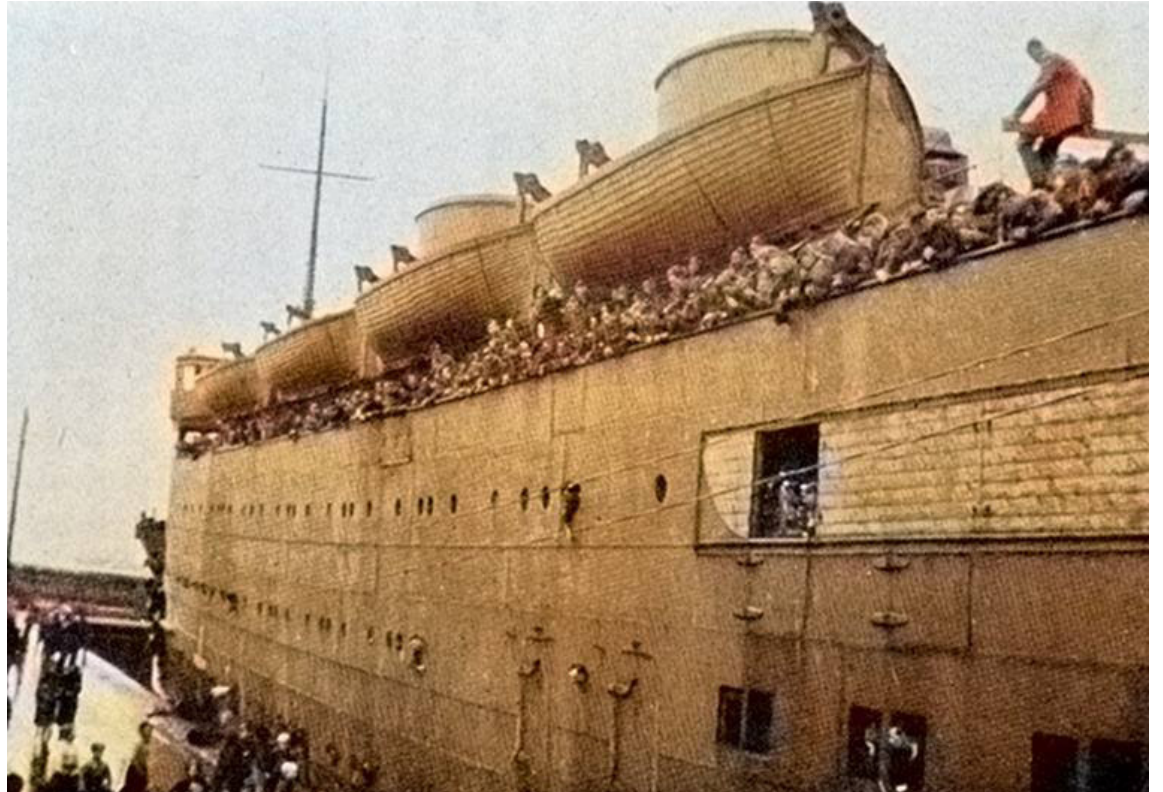
Heri Mohr hugleiðir – millum annað um, tá Føroyar vóru hertiknar av bretum 13. apríl í 1940. Heri var tá sjálvur úti bryggjuni tá herskipið Suffolk kom á Havnina. Hann hugleiðir eisini um tíðina á Gjaldstovuni, har hann var bæði bókhaldari, fulltrúi og skrivstovustjóri í 36 ár

Heri Mohr

11. apríl 1940 segði Winston Churchill í Undirhúsinum: “We are occupying the Faroe Islands by land, sea and air.” Og tveir dagar seinni, 13. apríl, snimma á morgni, komu nøkur bretska herskip inn á Nólsoyarfjørð og lögdu stilt nakað sunnan fyri Molan í Havn. Talan var um 10.000 tons stóra bretska herskipið Suffolk, tveir destroyarar og tveir armeraðar trolarar. [Um HMS Suffolk kunnu vit siga, at tað herskipið var við í jagstranini í 1941 av tí

týska slagskipinum Bismarck millum Ísland og Grønland].

Næmingarnir í realskúlanum fingi frí, og fóru vit øll út á molan – har var longu stórt tal av forvitnum fólki – fyri at vita, hvat ið annars fór at henda har úti. Tað vardi ikki leingi, áðrenn báðir trolararnir og skipið “Rókur” hjá Skipafelagnum Føroyar fóru at ferga herfólk í land úti á molanum og bryggjuni longri inni. Tað frættist, at eini 250 servandir Royal Marines skuldu fremja her-setingina. Veðrið var av tí fagraasta. Tað fyrsta, ið varð hersett,

Fyrsta stóra bretska troppaskipið, »Ulster Prince« við bryggju í Havn í mai 1940

var telegrafstøðin í Havn og kápuhúsið í Sandagerði, sum hevði undirsjóvarsamband við Stóra-bretland.

Hervaldið hersetti Skansan og kravdi annars innivist til ymisk endamál: skrivstovur, sjúkrahús, íbúðir, goymslur og annað. Í

flestu førum vórðu slík vandamál loyst við skrivligum sáttmálum millum ognara og hervaldið. Skjótt varð farið undir at byggja eitt elverk eystan fyri Skansan millum fiskaplássið hjá Carl á Lag, Yviri við Strond og Sersjantahúsið oman fyri vegin. Hersetingin kravdi eisini at fáa innivist í tí stóra húsinum hjá Skipafelagnum Føroyar á Eystaru bryggju. Men leiðslan á Skipafelagnum (Zacharias Niclasen) var ikki fegin um hetta og vildi ikki fara úr skrivstovunum við góðum vilja. Tessvegna fóru fleiri hermenn við byrsum og bajonettum inn, har leiðsla og starvsfólk hildu til, og beindu tey út í rúgvu: stjórin og hansara næsti maður Johan Schrøter og 5 skrivstovufólk (eitt konufólk og fyra mannfólk). Hann, ið hetta skrivar, var hjástaddur úti á Molanum – nærri sluppu vit ikki.

Frá tí degi, til kríggið hæsaði av í 1945, helt Skipafelagið til í

heiminum hjá Zach. Niclasen undir Pisuvárða, meðan vøruavgreiðslan varð verandi úti á bryggjuni, har allur vøruinnflutningurin úr Skotlandi varð avgreiddur.

Sum frá leið kom eitt bretskt bureaukrati í Havn: Field hospital í nonnuklostrinum við reyðum krossi á hvítum botni frámerkt á takinum, Hirings and Claims Office, Skansin, har tað bretska herflotaflaggið var á stong øll árini, meðan Føroyar vóru hersettar, Naval office, Admiralty house við egnari telegrafstøð, Headquarters/officers in charge, Naafi shop, British Ambassador (Mason o.a.), Officers mess/bar osfr.

Føroyar vórðu sum sagt hersettar 13. apríl 1940, og 25. apríl kunngjórði tann bretska stjórnin [BBC], at føroysk skip skuldu flagga við føroyskum flaggi, sum eisini skuldi málást sjónligt á skipssíðunum. Skip við donskum

Teir átta bretska hermenninir, sum doyðu, tá armeraði trolarin, »Lincoln City« (niðanfryi), varð bumbaður á Havnarvág, fara til jarðar úr Havnar kirkju

